

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора медичних наук, професора
ГОВСЄЄВА ДМИТРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА
на дисертаційну роботу
ЖУРЕНКО ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА
на тему: «Профілактика післяопераційних септичних ускладнень в
гінекології», подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду
ДФ41.600.054 на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22
«Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 – Медицина

АКТУАЛЬНІСТЬ ОБРАНОЇ ТЕМИ

Актуальність напрямку досліджень, спрямованого на профілактику післяопераційних септичних ускладнень в гінекології, обумовлена низкою клінічних, соціальних та економічних факторів. Післяопераційні інфекційні ускладнення залишаються однією з провідних причин підвищення рівня материнської захворюваності, пролонгації госпіталізації, збільшення вартості лікування та погіршення репродуктивного прогнозу. Особливої ваги ця проблема набуває в умовах зростання частоти хірургічних втручань на органах малого таза, як лапаротомних так і лапароскопічних.

Значну роль відіграють також внутрішньолікарняна мікрофлора з підвищеною антибіотикорезистентністю, порушення нормальної вагінальної мікробіоти, супутні соматичні захворювання, імуносупресивні стани та незадовільна передопераційна підготовка. Водночас удосконалення профілактичних заходів – від корекції факторів ризику та оптимізації антибіотикопрофілактики до впровадження

сучасних антисептичних та бар'єрних технологій – має потенціал суттєво зменшити частоту гнійно-запальних ускладнень і поліпшити хірургічні результати. Таким чином, зазначений напрям досліджень відповідає сучасним вимогам доказової медицини, є практично значущим та перспективним у межах підвищення якості хірургічної допомоги в гінекології.

ЗВ'ЯЗОК ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ З ДЕРЖАВНИМИ ЧИ ГАЛУЗЕВИМИ НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ, ГРАНТАМИ

Дослідження виконано відповідно до програми НДР кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету на тему «Диференційовані підходи до лікування та профілактики захворювань репродуктивної системи жінки та ускладнень вагітності» (2023–2025 рр., номер державної реєстрації 0122U201370). Здобувач є співвиконавцем теми.

НАУКОВА НОВИЗНА ПРЕДСТАВЛЕНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Вперше проведений аналіз поширеності і закономірностей виникнення інфекцій місця хірургічного втручання в умовах гінекологічного стаціонару багатoproфільної університетської клініки. Суттєво доповнені уявлення про роль мікробіоти шкіри у виникненні інфекцій місця хірургічного втручання (ІМХВ). Вперше науково обґрунтовано алгоритм прогнозування і профілактики ІМХВ.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Практична значущість цієї роботи полягає у безпосередньому застосуванні отриманих результатів для підвищення ефективності

профілактики інфекцій місця хірургічного втручання (ІМХВ) у гінекологічній хірургії. Розроблений і науково обґрунтований алгоритм прогнозування та профілактики дозволяє індивідуалізувати перед- та післяопераційне ведення пацієток з урахуванням ризик-факторів і мікробіологічного фону, що сприяє зниженню частоти септичних ускладнень, скороченню тривалості госпіталізації та зменшенню потреби в антибіотикотерапії. Виявлені закономірності участі шкірної мікробіоти у формуванні ІМХВ надають нові можливості для цілеспрямованого використання антисептичних засобів, бар'єрних технологій та модифікації догляду за операційною ранною. Результати дослідження можуть бути впроваджені у стандарти операційної профілактики, навчальні програми для акушер-гінекологів, клінічні протоколи та програми інфекційного контролю в умовах гінекологічних стаціонарів, що значно підвищує їхню прикладну цінність.

ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ПРАКТИКУ

Результати дослідження впроваджені у практику роботи вітчизняних закладів, що надають спеціалізовану акушерсько-гінекологічну допомогу (Багатопрофільний медичний центр та Центр реконструктивної та відновної медицини, КНП «ОКЛ» ООД, КНП «Пологовий будинок №5», КНП «МКЛ №10», ТОВ Медичний Дім «Одрекс», м. Одеса). Результати роботи впроваджені у педагогічний процес при викладанні акушерства та гінекології, а також хірургічних дисциплін у Одеському національному медичному університеті. Всі впровадження мають відповідні підтверджуючі документи.

СТУПІНЬ ОБҐРУНТОВАНOSTІ ТА ДОСТОВІРНOSTІ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ, НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, СФОРМУЛЬОВАНИХ У ДИСЕРТАЦІЇ

Представлена дисертація відповідає загальновизнаним науковим стандартам. Мета й завдання чітко сформульовані, дослідницький дизайн базується на принципах доказової медицини.

Методи дослідження обрано адекватно до цілей роботи. Результати достатньо аргументовані, застосовані сучасні методи статистичного аналізу (дисперсійний, кореляційний та регресійний методи). Висновки логічно витікають із результатів дослідження, а практичні рекомендації мають високий ступінь доказовості та впровадженості у клінічну практику.

Науковий рівень дисертаційного дослідження є високим. На підставі отриманих результатів опубліковано чотири статті, в тому числі одна – у фаховому виданні категорії А, три – у фахових виданнях категорії В, а також 5 тез на науково-практичних конференціях. Публікаційна активність свідчить про високий рівень дослідницької роботи.

Наукове завдання виконано на високому якісному рівні. Здобувач продемонстрував ґрунтовне опанування теоретичного матеріалу, що відображено у системному підході до аналізу літературних джерел та формулюванні наукової проблематики. Чітко сформульовано критерії включення та виключення пацієнтів, що забезпечило внутрішню однорідність досліджуваних груп та підвищило достовірність отриманих результатів. Методологія дослідження побудована на чітко структурованому дизайні, з використанням валідованих інструментів оцінки мікробіоценозів шкіри. Застосовано сучасні статистичні методи обробки даних (ретроспективний аналіз), що забезпечило коректне

інтерпретування результатів і їхнє узагальнення. Усі етапи дослідження проведено відповідно до чинних міжнародних та національних біоетичних норм, із дотриманням принципів добровільної згоди пацієнтів та конфіденційності персональних даних. Обсяг і глибина катamnестичного контролю дають підстави вважати результати і сформульовані положення — доказовими. .

СТРУКТУРА І ОБСЯГ ДИСЕРТАЦІЇ, ЇЇ ЗАВЕРШЕНОСТІ В ЦІЛОМУ

Дисертація складається з анотації, списку опублікованих праць, списку скорочень, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів, двох розділів з аналізом клінічного матеріалу, узагальнюючого аналізу та обговорення одержаних результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, додатків. Текст дисертації викладено на 140 сторінках друкованого тексту, дисертація містить 20 рисунків та 12 таблиць. Список використаних джерел включає 175 найменувань, в тому числі – 148 латиницею. Додатки включають перелік публікацій та акти впровадження.

У дисертації Журенка О.О. у вступі (с. 18–23) обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання, наукову новизну, практичну значущість та методологічну базу дослідження. Розділ 1 (с. 24–42) присвячений огляду сучасної наукової літератури щодо особливостей мікробіоти шкіри та її ролі в розвитку післяопераційних ускладнень. Ретельно проаналізовано сучасні підходи до профілактики післяопераційної інфекції в гінекології та методи прогнозування її ризику, що дозволило виявити недостатню індивідуалізацію профілактичних заходів у практиці. У розділі 2 (с. 43–55) представлено дизайн дослідження, характеристику обстежених пацієнток, опис клінічних, лабораторних, інструментальних та епідеміологічних методів,

включаючи інноваційний підхід із використанням методу експертної оцінки за принципом «Дельфі». Розділ 3 (с. 56–67) містить результати ретроспективного аналізу частоти та структури інфекцій місця хірургічного втручання (ІМХВ) у гінекологічному стаціонарі, що виявив типові збудники, часові межі виникнення ускладнень та основні клініко-анамнестичні фактори ризику. У розділі 4 (с. 68–92) вперше обґрунтовано патогенетичну роль шкірної мікробіоти в ініціації ІМХВ; проведено епідеміологічний моніторинг, встановлено частоту контамінації операційного поля, здійснено проспективну оцінку взаємозв'язку між складом мікробіоти та ризиком ІМХВ. На основі одержаних даних розроблено інтегральний алгоритм прогнозування та профілактики, який включає стратифікацію ризику, санаційні заходи, модифікацію антисептичного захисту та індивідуалізовану антибіотикопрофілактику. У розділі «Аналіз та обговорення» (с. 93–105) наведено глибоку інтерпретацію результатів у контексті сучасних наукових уявлень, зіставлення з іншими дослідженнями та акцентовано новизну підходів. Позитивна характеристика одержаних результатів полягає у тому, що вперше у вітчизняній гінекології запропоновано науково обґрунтовану систему активної профілактики ІМХВ, яка враховує не лише фактори операційного ризику, але й індивідуальні мікробіологічні характеристики пацієнтки. Висновки та практичні рекомендації (с. 106–108) мають прикладне значення і можуть бути впроваджені у клінічну практику для зниження частоти гнійно-септичних ускладнень. У висновках узагальнено результати роботи, практичні рекомендації мають підтвердження апробацією. Використана література здебільшого актуальна (останніх п'яти років). Таким чином, дисертація містить високоякісні наукові результати, має чітко структуровану методологію, обґрунтовані висновки та значний практичний потенціал.

Дисертаційна робота виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності. Ознак плагіату, самоплагіату, фабрикації або фальсифікації даних робота Журенко О.О. не містить.

Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог. Іноді зустрічаються описки, пунктуаційні помилки, застарілі лексичні звороти, похибки форматування та структурно-композиційні недоліки. Заключні висновки у розділах містять багато змістових повторів. Деякі великі таблиці було б доцільно подати у вигляді рисунків або розбити на таблиці меншого розміру. Проте ці недоліки не знижують наукової цінності роботи. Суттєвих зауважень до дисертації Журенко О.О. немає. Загальна оцінка роботи — позитивна.

У межах дискусії хотілося б одержати відповіді на наступні запитання:

1. Якою мірою персоналізований підхід до мікробіоти шкіри пацієнток може змінити сучасні протоколи антисептичної підготовки в гінекологічній хірургії, і чи є доцільним його впровадження в умовах обмежених ресурсів?
2. Чи може модифікація шкірної мікробіоти з профілактичною метою (наприклад, застосування пробіотичних чи бактеріофагових препаратів) стати ефективною альтернативою антибіотикопрофілактиці в гінекології, з урахуванням зростаючої антибіотикорезистентності?
3. Наскільки універсальним є розроблений алгоритм прогнозування ризику ІМХВ, і чи можливо адаптувати його до інших типів хірургічних втручань поза межами гінекології (наприклад, в урології або абдомінальній хірургії)?

Дисертаційна робота Журенко О.О. на тему «Профілактика післяопераційних септичних ускладнень в гінекології», що подана на здобуття ступеню доктора філософії з галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною науковою працею, що має наукову новизну та практичну значимість, вирішує актуальне завдання, а саме: оптимізації профілактики післяопераційних гнійно-септичних ускладнень у практиці акушерсько-гінекологічних стаціонарів

Виходячи із зазначеного вище, дисертаційна робота Журенко Олександра Александровича є завершеним, обґрунтованим, високого наукового рівня дослідженням, що значно розширює уявлення про інфекційний контроль в оперативній гінекології, повністю відповідає вимогам постанови КМУ №167 від 24.03.2021, таким чином здобувач, Журенко О.О. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 – «Медицина»

Офіційний опонент

доктор медичних наук, професор,

завідувач кафедри акушерства і гінекології №1

Національного медичного університету

імені О. О. Богомольця МОЗ України

